

III kwartał 2011r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

Obserwator Gospodarczy Podlasia

Podlaskie Obserwatorium
Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych

EGZEMPLARZ
BEZPŁATNY

Szanowni Państwo,

Wraz z kolejnym numerem Obserwatora Gospodarczego Podlasia, w którym prezentujemy wskaźniki charakteryzujące województwo podlaskie w trzech obszarach: rynku producenta, rynku konsumenta i rynku pracy, przekazujemy Państwu wiedzę o sytuacji społeczno – gospodarczej woj. podlaskiego, zarówno w kontekście przeszłości, jak i przyszłych prognoz.

Zgodnie z ideą niniejszego opracowania nie poprzestajemy na pokazaniu dynamiki zmian zachodzących w ich wartościach. Komentarz ekspercki służy rzeczowemu wyjaśnieniu, pokazaniu występujących między nimi zależności oraz omówieniu przyczyn występowania zjawisk i trendów w trzech wyżej wymienionych obszarach.

Wyrażam przekonanie, że lektura opracowania dostarczy Państwu treści pozwalających lepiej zrozumieć otaczającą nas rzeczywistość. Gorąco zachęcam do lektury.

Janina Mironowicz

DYREKTOR

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku

Prof. nadzw. dr hab. Bogusław Pławgo

Wprowadzenie

Na gospodarcze wyniki trzeciego kwartału gospodarki województwa podlaskiego warto patrzeć z perspektywy zagrożeń związanych z kryzysem w strefie euro, ale i stosunkowo dobrych wyników polskiej gospodarki utrzymującej pozycję kraju o jednej z najwyższych dynamik wzrostu w Europie. Podlaska gospodarka wydaje się utrzymywać pomiędzy tak zarysowanymi biegunami. Liczba podmiotów gospodarczych wzrosła minimalnie, utrzymuje się także wzrost produkcji sprzedanej przemysłu. Choć, o ile w Polsce wzrosła ona we wrześniu o 0,8 %, to w kraju o 13%. Tym niemniej w skali roku wyniki woj. podlaskiego nie są złe. Rentowność przedsiębiorstw także jest dodatnia, choć z tendencją spadkową i niestety daleko odbiega od średnich dla Polski. Budownictwo nadal znacząco zwiększa sprzedaż, choć w sektorze budownictwa mieszkaniowego należy spodziewać się w kolejnych latach raczej regresu. Na razie wyjątkowym, ale za to bardzo długo oczekiwanym pozytywnym sygnałem jest wzrost nakładów inwestycyjnych. Można zakładać, że jest to związane z przyciąganiem inwestycji zewnętrznych, ale także inwestycjami firm lokalnych współfinansowanymi ze środków europejskich. Nastąpił stosunkowo szybki wzrost cen i płac w regionie, który mógł mieć także wpływ na spadek rentowności przedsiębiorstw. Generalnie nie można mówić o kryzysie w gospodarce województwa. Występują wyraźne pozytywne symptomy, jednak należy brać pod uwagę sytuację kryzysową w otoczeniu, a z tego punktu widzenia niska konkurencyjność podlaskich przedsiębiorstw przejawiająca się ich niską rentownością może stanowić główne zagrożenie w perspektywie następnego 2012 roku. Należy nadmienić, że niniejszy komentarz do „Indyktorów Podlaskiej Gospodarki” pozostaje w układzie trzech rynków: producenta, konsumenta i rynku pracy.

Rynek producenta***Podmioty gospodarki narodowej***

W końcu września br. w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON województwa podlaskiego zarejestrowanych było 91690 podmiotów czyli o 0,4 % więcej niż w końcu sierpnia br. (we wrześniu odnotowano również wzrost liczby rejestracji nowych podmiotów o 0,8% w odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego). Wśród nich zdecydowaną większość, bo aż 96,6%, stanowiły podmioty sektora prywatnego. W ramach tego sektora przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba ukształtowała się na poziomie 72535, stanowiąc 79,1% ogółu zarejestrowanych podmiotów.

W liczbach bezwzględnych III kwartał br. zamknął się wzrostem liczby podmiotów gospodarczych o 695 w stosunku do stanu z końca II kwartału br. (z 90995 do 91690). Poczynając od czerwca br. liczba podmiotów nieznacznie rośnie, jednak ten trend nie przełamał jeszcze negatywnego wyniku z II kwartału br., kiedy to zaobserwowano znaczny spadek ilości podmiotów.

W okresie styczeń-wrzesień br. z prowadzenia działalności gospodarczej zrezygnowało 7040 jednostek, natomiast zarejestrowanych zostało 6741 podmiotów rozpoczynających działalność.

Produkcja sprzedana przemysłu

Produkcja sprzedana przemysłu we wrześniu br. osiągnęła wartość 1636,6 mln zł (w cenach bieżących). Jej poziom (w cenach stałych) był o 0,8% wyższy niż w sierpniu br., i o 8,9% wyższy niż przed rokiem. W skali kraju nastąpił wzrost w stosunku do poprzedniego miesiąca oraz września 2010 r. odpowiednio o 13,0% i 7,7%.

O ile II kwartał br. wniósł sporo optymizmu, gdyż na tle wyników ogólnopolskich wysokość wskaźnika dla województwa podlaskiego prezentowała się stosunkowo korzystnie, to jednak obecne te same wskaźniki, w kolejnym kwartale wypadają nieco gorzej. W odróżnieniu od 2010 r. gdzie od II kwartału dała się zaobserwować lekka tendencja spadkowa produkcji sprzedanej przemysłu, w br. utrzymuje się, jak na razie pozytywny trend dodatni.

Optymistycznym sygnałem jest fakt, iż poziom produkcji sprzedanej za okres 3 kwartałów przewyższa o 4,0% wskaźnik osiągnięty w analogicznym okresie roku ubiegłego. W okresie styczeń-wrzesień br. przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w przedsiębiorstwach przemysłowych zamknęły się kwotą 13002,68 mln zł (w cenach bieżących) i zwiększyły się o 4,0% (w cenach stałych) w stosunku do uzyskanych w analogicznym okresie 2010 r. Wzrost przychodów był wynikiem wzrostu produkcji sprzedanej w górnictwie i wydobywaniu (o 19,8%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 11,5%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 7,1%). Spadek produkcji sprzedanej odnotowano tradycyjnie już w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 48,9%).

W okresie styczeń-wrzesień br. w przetwórstwie przemysłowym wyższe niż przed rokiem przychody ze sprzedaży wyrobów i usług (w cenach stałych) osiągnięto między innymi w dziale produkcji wyrobów pozostałych (wzrost o 47,3%), produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 37,7%), przyczep i naczep (o 36,8%), naprawy i instalacji maszyn i urządzeń (o 30,9%), produkcji pojazdów samochodowych, produkcji pozostałego sprzętu transportowego (o 27,7%), produkcji maszyn i urządzeń (o 27,6%), produkcji mebli (o 30,8%), produkcji wyrobów tekstylnych (o 10,2%), produkcji odzieży (o 14,2%).

Poziomu sprzedaży z 3 pierwszych kwartałów 2010 r. nie uzyskano między innymi w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (63,8% wartości produkcji w omawianym okresie), poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informatycznych (58,8%), wyrobów z metalu (9,3%). Kontynuowany jest trend wzrostowy w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep. Natomiast nie należy spodziewać się w najbliższym czasie wzrostu działu produkcja wyrobów z metalu. Świadczy o tym obserwowany już od początku roku systematyczny regres w tej branży. Cieszy natomiast

wzrost produkcji odnotowany w branży tekstylnej, produkcji mebli i odzieży, a także produkcji maszyn i urządzeń, czyli branży o dużym potencjale wzrostowym. Szczególnie ciekawym zjawiskiem jest zaobserwowane zatrzymanie regresu w branży tekstylnej. Warto przyjrzeć się bliżej temu sektorowi i obserwować, czy nie wytworzył się tam nowy potencjał wzrostu.

W okresie pierwszych trzech kwartałów 2011 r. w przemyśle województwa podlaskiego dominowały cztery działy, z których pochodziło 75,5% wartości produkcji sprzedanej. Największy udział w sprzedaży miały:

- produkcja artykułów spożywczych (54,8%),
- produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (8,7%),
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,8%) oraz
- produkcja maszyn i urządzeń (5,2%).

Dominujące działy skupiały 56,5% ogółu zatrudnionych w przemyśle.

W ciągu pierwszych 3 kwartałów br. wśród wyrobów przemysłowych, wzrosty produkcji odnotowano (w porównaniu z analogicznym okresem roku 2010) w przypadku: masy betonowej prefabrykowanej – o 86,8%, mleka i śmietany w postaci stałej – o 32,7%, gotowej karmy dla zwierząt domowych – o 28,7%, kotłów centralnego ogrzewania wytwarzających gorącą wodę lub parę o niskim ciśnieniu – o 27,6%, materiałów podłogowych z drewna – o 25,8%, masła - o 11%, mięsa z drobiu przetworzonego lub zakonserwowanego, pozostałego – o 6,6%, sera świeżego niedojrzewającego i twarogu o 10,8%, a więc produktów stosunkowo nisko przetworzonych, mało innowacyjnych. Na tym tle cieszy utrzymanie się w strefie wzrostów produkcji maszyn dla rolnictwa i leśnictwa do uprawy gleby – wzrost o 56,2%, czyli branży wymagającej wykorzystania zaawansowanych technologii.

Produkcja budowlano-montażowa

We wrześniu br. przedsiębiorstwa budowlane uzyskały przychody ze sprzedaży wyrobów i usług (w cenach bieżących) w wysokości 490,96 mln zł. Oznacza to wzrost o 16,9% w porównaniu z sierpniem br. i o 8,4% w odniesieniu do poziomu zanotowanego we wrześniu 2010 r. Pozytywnym wynikiem przedsiębiorstw budowlanych na przestrzeni ostatnich dwóch kwartałów odpowiadały zmiany produkcji budowlano-montażowej. Jej wartość zrealizowana we wrześniu osiągnęła poziom 260,3 mln zł i była wyższa niż w poprzednim miesiącu o 39,9% i o 9,7% wyższa niż we wrześniu ubiegłego roku (w skali kraju wzrosty wyniosły odpowiednio 18,3% oraz 18,1%).

W ciągu 3 kwartałów br. przychody ze sprzedaży w budownictwie wyniosły 3045,3 mln zł i zwiększyły się o 19,4% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego (w kraju odnotowano wzrost o 18,2%). Produkcja sprzedana budowlano-montażowa, stanowiąca w omawianym okresie 51,3% przychodów przedsiębiorstw budowlanych, ukształtowała się na poziomie 1562,1 mln zł, czyli wzrosła o 13,2% w stosunku do zanotowanej w okresie styczeń-wrzesień ubiegłego roku. Pozytywne zmiany w budownictwie są zgodne z prognozowanymi w poprzednich Obserwatorach trendami.

Wartość robót o charakterze inwestycyjnym, które w okresie styczeń-wrzesień br. stanowiły 60,7% produkcji budowlano-montażowej, zwiększyła się o 20,2% w stosunku do uzyskanej w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wśród przedsiębiorstw budowlano-montażowych wiodącą pozycję posiadały jednostki zajmujące się budową budynków. Udział tych przedsiębiorstw w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w ciągu dziewięciu miesięcy br. wyniósł 54,1%, a wartość sprzedanej przez nie produkcji była o 33,7% wyższa niż rok wcześniej. Kolejną znaczącą grupę stanowiły przedsiębiorstwa zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, których udział w sprzedaży produkcji budowlanej wyniósł 32,0%. Wartość usług budowlano-montażowych w tych jednostkach wzrosła o 15,2% w odniesieniu do uzyskanej w analogicznym okresie 2010 r. Istotną pozycję miały również jednostki wykonujące roboty budowlane specjalistyczne, których udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w okresie pierwszych trzech kwartałów br. ukształtował się na poziomie 13,9%, a wartość usług budowlano-montażowych w tych jednostkach zmniejszyła się o 30,8% w stosunku do zanotowanej przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br. w województwie podlaskim oddano do użytkowania 2743 mieszkania czyli o 6,4% mniej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego (w skali kraju odnotowano spadek o 10,6%). Jednocześnie wydano pozwolenia na budowę 3403 mieszkań, co oznacza spadek o 1,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

Sprawdzają się prognozy zawarte w poprzednim Obserwatorze „...przejściowe kłopoty w realizacji inwestycji strukturalnych współfinansowanych z programów operacyjnych, a co się z tym wiąże, pogorszenie wskaźników ekonomicznych w I kwartale br. zniknęły i do końca roku można spodziewać się wzrostów”. Nadal można prognozować dobre wyniki budownictwa z uwzględnieniem wahań sezonowych na przełomie roku, głównie dzięki budownictwu inwestycyjnemu. Natomiast w sektorze budowy mieszkań należy spodziewać się pogorszenia sytuacji. Już obecny spadek sprzedaży mieszkań to zapowiada. W pewnym stopniu symptomatyczny, choć jeszcze nieznaczny, jest spadek liczby wydawanych pozwoleń na budowę. Najpoważniejsze jednak zagrożenia dla budownictwa mieszkaniowego związane są z rosnącym pesymizmem nabywców związanym z poczuciem nadchodzącego kryzysu gospodarczego oraz zaostreniem polityki banków w zakresie udzielania kredytów. Dalszy spadek liczby budowanych mieszkań wydaje się w perspektywie roku – dwóch nieunikniony. W najbliższym roku w dużym stopniu ten ubytek sprzedaży mieszkań zostanie zrekompenzowany jeszcze wysoka aktywnością inwestycji infrastrukturalnych. Natomiast rok 2013 może okazać się trudny dla budownictwa.

Sprzedaż detaliczna towarów

Sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) jednostek handlowych i niehandlowych we wrześniu br. wyniosła około 649,5 mln zł, a jej poziom był wyższy od zanotowanego w poprzednim miesiącu oraz rok wcześniej, odpowiednio o 1,9% i 5,9%. W skali 3 kwartałów br. odnotowano spadek sprzedaży detalicznej o 1,1% w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. Wysoką dynamikę wzrostu sprzedaży detalicznej można stwierdzić jedynie w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: „włókno, odzież, obuwie” (o 49,1%), „meble, RTV, AGD” (o 33,9%) „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 23,2%). W przypadku kategorii „paliwa stałe, ciekłe, gazowe” wzrost o 14,3% należy tłumaczyć nie tyle dynamiką wzrostu sprzedaży, ile dynamiką wzrostu cen, co nie jest optymistycznym sygnałem.

Poziomu sprzedaży detalicznej z okresu styczeń-wrzesień 2010 r. nie uzyskano w branżach: „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (spadek o 30,5%) oraz w branży - lidera w dziedzinie wzrostów z IV kwartału 2010 r. - „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (spadek o 11,3%).

Z perspektywy 3 kwartałów br. można zaobserwować lekką tendencję spadkową sprzedaży w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Na nienajlepsze nastroje konsumentów niewątpliwie ma wpływ złożona sytuacja w krajach strefy euro i rosnące kłopoty finansowe jej członków. Musi to odbić się negatywnie na wynikach w kolejnych miesiącach. Dlatego w najbliższym czasie można oczekiwać, jeśli nie spadku sprzedaży, to przynajmniej jej stagnacji.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w III kwartale br. osiągnął wartość 3,2%, podczas gdy jeszcze w II kwartale było to 3,3%, zaś w I kwartale – 2,8%. W skali kraju wskaźnik rentowności wyniósł w II kwartale br. 6,2%, natomiast w pierwszym – 5,3%. Dane te potwierdzają istotny dystans do poziomu wyników krajowych. Niewielki spadek wskaźnika w III kwartale w porównaniu z II kwartałem br. nie napawa optymizmem. Może to wskazywać na wyczerpanie możliwości ekspansji podlaskich firm. Przypomina nam o ich stosunkowo niskiej konkurencyjności. W obecnych warunkach podwyższenia wskaźników rentowności do poziomu średniego dla kraju nie można oczekiwać bez wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw i ich większego zaangażowania się na zewnętrznych rynkach. Zapewne

potrzebne są intensywne działania modernizacyjne zarówno w odniesieniu do sfery technologicznej jak i organizacyjnej większości podlaskich przedsiębiorstw.

Pozytywnym sygnałem jest fakt, że wskaźnik rentowności nadal we wszystkich sekcjach osiągnął wartości dodatnie (największy w informacji i komunikacji – 11,5% oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 10,1% - ten ostatni w dużej mierze wynika ze wzrostu cen). Nie można zatem mówić o kryzysie, lecz z punktu widzenia nadchodzącego kryzysu w strefie euro, w stosunku do firm w kraju, podlaskie firmy ze względu na niższą rentowność mogą się okazać gorzej przygotowane świadczy o tym także wynik finansowy brutto za 3 kwartały, który wyniósł 724,3 mln zł, co stanowi 99,7% wskaźnika w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Nakłady inwestycyjne

W III kwartale br. nakłady inwestycyjne wyniosły 281 mln zł (wzrost o 46,0% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku i o 12% w stosunku do II kwartału br.). Łącznie nakłady inwestycyjne w województwie w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosły 739,4 mln zł i były wyższe o 22,7% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego (w kraju nastąpił wzrost o 12,0%).

Optymistycznym sygnałem jest niewątpliwie tak znaczący wzrost nakładów inwestycyjnych obserwowany w II i III kwartale (w porównaniu z I kwartałem br.), przekraczający wskaźnik krajowy - można przypuszczać, że jest to także efekt przyciągnięcia inwestycji zewnętrznych oraz oddziaływania instrumentów dofinansowywania inwestycji przedsiębiorstw z Regionalnego Programu Operacyjnego. Jednak na mówienie o trwałej tendencji jest jeszcze za wcześnie. Należałoby poddać analizie zachowanie się indeksów w dłuższym horyzoncie czasowym co najmniej całego roku.

Rynek Konsumenta***Ludność***

W momencie sporządzania opracowania dostępne były jedynie dane GUS na koniec I kwartału 2011 r., które omówiono w poprzednim Obserwatorze.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w II kwartale 2011 r. (dane za III kwartał 2011 r. nie zostały jeszcze opublikowane przez GUS) w odniesieniu do II kwartału 2010 r. wzrosły o 4,9%. Wartość wskaźnika osiągnęła poziom wyższy niż ogólnopolski (w kraju odnotowano wzrost o 4,6%). Prognozowany w ostatnim Obserwatorze wzrost cen poniżej poziomu krajowego nie potwierdził się, jeśli chodzi o wyniki I i II kwartału br. Jest to sygnał jednoznacznie negatywny, biorąc pod uwagę dużo mniejszy poziom wynagrodzeń na rynku lokalnym. W efekcie powoduje to pogłębienie zmniejszenia się siły nabywczej mieszkańców regionu. Jednak na jednoznaczne określenie trendu należy poczekać do czasu opublikowania wyników za III i IV kwartał br.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

We wrześniu 2011 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 3107,53 zł, tj. o 1,8% wyższym niż w sierpniu br. oraz o 7,8% wyższym niż przed rokiem. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 3581,94 zł, co oznacza spadek o 0,3% w odniesieniu do poprzedniego miesiąca, ale wzrost o 5,2% w stosunku do września ubiegłego roku.

W ciągu trzech kwartałów br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło wartość 2971,10 zł, tj. o 4,0% wyższą od zanotowanej w analogicznym okresie roku ubiegłego (w kraju wzrosło o 5,1%). W sektorze prywatnym przeciętna miesięczna płaca brutto w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 2914,16 zł i była o 607,50 zł niższa niż w sektorze publicznym. Wynagrodzenia w obu sektorach przekroczyły poziom zanotowany rok wcześniej odpowiednio o 3,7% i 7,0%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw we wrześniu 2011 r. było wyższe od zanotowanego miesiąc wcześniej oraz przed rokiem odpowiednio o 1,7% i 3,8%, natomiast w okresie pierwszych dziewięciu miesięcy br., w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r., zmniejszyło się o 0,2%.

Przez cały III kwartał następował systematyczny wzrost wartości wskaźnika (w lipcu i sierpniu stosunkowo nieznacznie). Potwierdza się trend opisany w Obserwatorze za I i II kwartał br. „patrząc w przyszłość można spodziewać się lekkiego spadku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w najbliższych miesiącach, a w dalszej perspektywie nastąpi zapewne stabilizacja z możliwością niewielkiego „ruchu w górę”. Interesującym jest fakt rozbieżności wskaźnika w regionie za wrzesień w porównaniu ze wskaźnikiem ogólnopolskim, co oznacza, że dysproporcja wynagrodzeń uległa względnemu zmniejszeniu, jednak brak jest na razie sygnałów świadczących o umocnieniu tego trendu. Raczej należy traktować go jako „wyjątek potwierdzający regułę”. W dalszym ciągu poziom wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw znacząco odbiega od średniej krajowej (w kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto we wrześniu wyniosło 3581,9 zł. i było o 15,2% wyższe niż w woj. podlaskim). Powyższe może wpływać na poprawę konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw na rynku ogólnokrajowym, ale istnieje niebezpieczeństwo odpływu z regionu kadry młodej i wykształconej, która w konsekwencji migruje do innych części kraju w poszukiwaniu lepszych warunków ekonomicznych. Biorąc pod uwagę analizowaną rentowność podlaskich firm, sytuacja ta ma charakter trwały. Niski poziom wynagrodzeń nie zapewnia wysokiej rentowności, a raczej jest podstawą trwania wielu przedsiębiorstw. Zaobserwowane w ostatnim okresie tendencje wzrostu wynagrodzeń w regionie pokazują, iż ich poziom – także ze względu na przepływy pracowników do innych regionów –

nie może radykalnie odbiegać od poziomu krajowego. Tworzy to presję na przedsiębiorstwa w kierunku poszukiwania innych – poza kosztowymi – przewag konkurencyjnych.

Rynek pracy

Liczba osób aktywnych zawodowo

Liczba osób aktywnych zawodowo w województwie podlaskim w II kwartale br. (dane dotyczące aktywności zawodowej osób w województwie podlaskim za III kwartał br. nie zostały opublikowane przez GUS w momencie sporządzania opracowania) wyniosła 547 tys. osób, co oznacza wzrost o 8 tys. osób w porównaniu do sytuacji z analogicznego okresu roku ubiegłego. Wskaźnik aktywności zawodowej liczony w procentach osiągnął poziom 55,8% i był nieco niższy niż średnio w kraju (56%). W skali roku wyższy poziom wskaźnika zanotowano jedynie w III kwartale 2010 r. Szczególnie ważny jest wskaźnik zatrudnienia ujawniający procentowy udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności. Wzrósł on na koniec II kwartału br. do poziomu 51,0 % (wynik w kraju - 50,7 %).

Nie można jednoznacznie stwierdzić, czy jest to odwrócenie niekorzystnego zjawiska spadku wskaźnika zatrudnienia na rynku pracy – obserwowanego już od III kwartału 2010 r., czy też chwilowa korekta tego trendu.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw we wrześniu br. ukształtowało się na poziomie 98758 osób, co oznacza wzrosty: o 0,2% w porównaniu z sierpniem br., i o 2,0% w odniesieniu do września 2010 r. (w skali kraju przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się o 0,1% w odniesieniu do sierpnia br., ale wzrosło o 2,8% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego).

Z opublikowanych danych wynika, że w okresie styczeń-wrzesień 2011 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 98121 osób, tj. o 1,2% więcej niż przed rokiem (w kraju wzrosło o 3,6%). W sektorze publicznym ukształtowało się na poziomie 9196 osób, tj. o 5,4% niższym niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, natomiast w sektorze prywatnym wyniosło 88925 osób, co oznacza wzrost o 1,9% w odniesieniu do stanu zanotowanego przed rokiem.

We wrześniu br. zatrudnienie w sektorze publicznym ukształtowało się na poziomie 9,1 tys. osób, tj. o 6,0% niższym niż we wrześniu 2010 r., natomiast w sektorze prywatnym wyniosło 89,7 tys. osób, co oznacza wzrost o 0,3% w odniesieniu do zanotowanego rok wcześniej.

Biorąc pod uwagę poszczególne sekcje działalności gospodarczej, w skali 3 kwartałów br. zatrudnienie zmniejszyło się przede wszystkim w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 46,2%), poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji (o 38,1%), produkcji wyrobów tekstylnych (o 17,9%), natomiast wzrosło m.in. w górnictwie i wydobywaniu (o 37,1%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 13,2%), w budownictwie (o 10,3%).

Na sumaryczny, dodatni wynik w przetwórstwie przemysłowym w stosunku do pierwszych trzech kwartałów 2010 r. (wzrost o 2,1%) miały wpływ jednostki o znaczącym udziale w zatrudnieniu, które odnotowały największe wzrosty, m.in. produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 45,3%), produkcja mebli (o 24,0%), produkcji maszyn i urządzeń (o 12,4%), produkcji artykułów spożywczych (o 4,5%).

Należy zauważyć umocnienie się trendu spadkowego zatrudnienia w branży tekstylnej (II i III kwartał br.). Pomimo tego w okresie styczeń-wrzesień br. produkcja sprzedana tej branży w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego utrzymała wynik dodatni na poziomie 10,2% (za I półrocze br. wyniósł on 19,6%). Jeśli trend wzrostu sprzedaży by się utrzymał można by liczyć w średnim okresie także na powtórny wzrost zatrudnienia w tej branży. Niestety pewnym negatywnym sygnałem w tym zakresie jest odnotowano już spadek produkcji w stosunku do września 2010 r. o 8,1%. Nie przesądza to jednak jeszcze trendu w średnim okresie.

Stopa bezrobocia

W końcu września br. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 13,4% i wzrosła w stosunku do zanotowanej w sierpniu br. o 0,1 pkt proc. i 1,1 pkt proc. z zanotowaną rok

wcześniej. Wskaźnik ogólnokrajowy wyniósł 11,8% i utrzymał się na niezmiennym poziomie w stosunku do sierpnia br., natomiast wzrósł o 0,3 pkt proc. w odniesieniu do września ubiegłego roku.

Patrząc na wskaźniki stopy bezrobocia z perspektywy ostatnich 9 miesięcy można mówić o stosunkowo dużym spadku na przełomie I i II kwartału br. W kolejnych miesiącach nastąpiła stabilizacja na poziomie ok. 13,3%. Trend ten pozostaje w zgodzie z trendem ogólnopolskim, z tym, że w dalszym ciągu stopa bezrobocia w kraju kształtuje się na poziomie ok. 1,5% niższym. Powyższe niewątpliwie jest efektem niższej aktywności inwestycyjnej na Podlasiu przejawiającej się w ograniczaniu produkcji i kosztów w przedsiębiorstwach.

W końcu września br. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa podlaskiego wyniosła 62073 osoby i była wyższa od zanotowanej w sierpniu o 370 osób, tj. 0,6%, oraz wyższa od zanotowanej przed rokiem - o 3415 osób, tj. o 5,8%. W samym wrześniu br. zarejestrowano 7365 osób bezrobotnych. Było to o 20,5% więcej niż w poprzednim miesiącu, i o 13,1% mniej niż we wrześniu 2010 r. Z ewidencji bezrobotnych wyłączono 6995 osób - o 16,1% więcej niż w sierpniu br. i o 14,3% mniej niż we wrześniu ub. roku.

Przewidywany spadek stopy bezrobocia w II kwartale potwierdził się. Ma to niewątpliwie związek z rozpoczęciem prac sezonowych. Jednak tendencje na rynku pracy są nadal niekorzystne. Biorąc pod uwagę wskaźnik opisujący średnią liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy należy stwierdzić, że pod tym względem region nie prezentuje się najlepiej – 25, w porównaniu ze wskaźnikiem krajowym wynoszącym 16.

Analizując dane makroekonomiczne, należy spodziewać się w IV kwartale br. stagnacji bądź lekkiego wzrostu stopy bezrobocia.

Literatura:

1. *Indykatory Podlaskiej Gospodarki, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2010-2011.*
2. *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podlaskiego, nr 10/2011, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2011.*